

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum sacra Scriptura sub vna litera habeat plures sensus. artic. 10. disp.
1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Argumentū ab auctoritate quas vires in Theologia habeat.

ti Ecclesiae, ne consensu vnanimi erraret reuelatum.

Notauit hoc loco D. Thomas, & si alias argumentum ab auctoritate infirmum sit, in Theologia tamen, quae auctoritati diuinae nititur, atque ex reuelatis à Deo procedit, efficacissimum duci argumentum ex testimonio alicuius, cui constat Deum speciali op̄e ac prouidentia adfuisse, ne erraret. Sunt etiam valde probabilia testimonia Patrum, non solum quod singulari ingenio, ac iudicio praesulerint, & diu, maximaque cum vigilantia in examinandis & inquirendis veritatibus versati sint, sed etiam quod ob vitae sanctimoniam, atque in Ecclesiae utilitatem, credantur ea in parte diuinitus adiuti, atque illustrati.

ARTICVLVS IX.

Virum sacra Scriptura vii debeat metaphoris.

Conclusio D. Thomae.

CONCLUSIO D. Thomae affirmatiue constatque aperte ex sacris literis, quae sapissimè metaphoris vtuntur. Rationes huius rei inter alios, reddunt egregias Dionysius de caelesti Hierarchia cap. primo & secundo, & Damascenus l. lib. fidei orthodoxae capite 14. & 15. Quos si placet, videre poteris. Quia verò de sensu literali metaphoricò fusior erit sermo articulo sequenti, non erit opus plura hoc loco aduicere.

ARTICVLVS X.

Virum sacra Scriptura sub vna litera habeat plures sensus.

DISPUTATIO I.

Sensus scripturae quid.

MOX CABVLM, sensus, praeter alias significationes, translatum est ad significandam mentis intelligentiam. Vnde de Sapientia 9. Optauit & datus est mihi sensus, id est, intelligentia, i. ad Corinthios capite 2. Nos autem sensum Christi habemus, id est, intelligentiam ac mentem. Et Quintilianus libro octauo, capite quinto, iam consuetudo obinuit, vt mentis concepta, sensus vocaremus. Quia ergo, vt Aristoteles 1. de interpretatione cap. 1. est autor, voces & scripta significando res prout mente concepta sunt, mentis intelligentiam exprimunt ac significant, inde profectum est, vt cum alias saepe in frequenti loquentium vsu, tum hoc loco, Scripturae sensus non aliud sit, quam significatum Scripturae proximum vel remotum, quod scribentis mente apprehensum, per Scripturam exprimere ac significare aliis intendit: vel certè, quod Spiritus Sanctus ipse praecipuus Scripturae autor, significare intendit.

Prima conclusio D. Thomae.

Scripturae sacrae sub eisdem verbis plures habet sensus, literalem & spirituales, & cur id sit illi proprium.

Hoc ita constituto, tres sunt conclusiones huius articuli. Prima est, Scriptura sacra sub eisdem verbis multos habet sensus, literalem scilicet, quem voces immediatè significant, & spirituales, seu mysticum, quem res significatae vterius significant. Exempli gratia, sensus literalis historiae illius, quae enarrat, Isaac gestasse ligna humeris suis ad locum sacrificij, est res ipsa enarrata, quam quidem voces

immediatè significant. In spirituali autem sensu significat, Christum portaturum fuisse crucem super humeros suos ad locum, vbi pro nobis in ea erat immolandum, quod res illa gesta vterius significabat.

Hanc conclusionem ita deducit Diuus Thomas. Praecipuus autor Scripturae sacrae est Deus, homo verò non nisi instrumentum Dei, quo Deus vtitur in suis oraculis enunciandis, iuxta illud Psalmi quadragiesimi quarti, Lingua mea calamus scribae: in potestate autem Dei est accommodare, non solum voces & scripta ad aliquid significandum, quod & homines solent facere, sed etiam res gestas in sacris literis ad aliquid aliud vterius significandum, quod hominibus in disciplinis humanis denegatum est. Huius rei rationem reddit Diuus Thomas quodlibeto septimo, articulo decimo sexto. Quoniam cursus rerum subest diuinae prouidentiae, & non humanae: vnde solus ipse potest sua prouidentia disponere & accommodare res, vt secundum cursum, quem ex ipsius prouidentia sunt habiturae, non solum assimilentur aliis rebus futuris, sed etiam ex instituto & praedestinatione ipsius eas res, quarum similitudinem gerunt, significant: quorum vtrumque ad sensum spirituales, significationemque, de qua nunc loquimur, necessarium est. Quò fit, vt sola Scriptura sacra inter omnes disciplinas hoc privilegio gaudeat, vt res significatae per voces aliquid aliud vt plurimum, vterius significant.

Sensus ergo, qui proximè colligitur ex significatione vocum, pertinet ad literalem, seu historicum: is verò, qui vterius ex praedicta significatione rerum erit, ad spirituales, seu mysticum spectat: quare ita subordinati sunt inter se, vt sensus spiritualis in literali suum habeat fundamentum, eumque supponat: non ergo pluralitas ista sensuum ex aequiuocatione, aut amphibologia orationis proficitur.

Secunda conclusio est, Triplex est sensus spiritualis, allegoricus videlicet, moralis, seu tropologicus, & anagogicus. Conclusio haec ita colligitur. Nam res significata per Scripturam, vel est figura rei pertinentis ad statum Ecclesiae triumphantis, vel ad statum Ecclesiae militantis: deinde, si ad statum Ecclesiae militantis, vel conducit ad mores, vel ad fidem. Si ad mores non pertineat, tunc Scriptura habet sensum allegoricum: si verò pertineat ad mores, habet sensum moralem seu tropologicum: si autem ad statum Ecclesiae triumphantis, aut ad statum damnatorum attineat, erit sensus anagogicus: quo, iuxta nominis interpretationem, per intelligentiam ad superiora & sublimiora transitus: licet enim sensus spectans ad statum damnatorum anagogicus sit, nomen tamen imponitur ratione praestantioris partis. Quatuor itaque sunt sensus Scripturae sacrae, literalis, allegoricus, moralis, & anagogicus, qui hisce carminibus continentur traditis à Lyrano in Prologo primo & tercio Bibliorum. *Litera gesta docet, quid credas, Allegoria: Moralis, quid agas: quid speres, Anagogia.*

Exemplum verò omnium adhibet in hac vna voce, Hierusalem, quae in sensu literali praecipuam urbem Palaestinae: in allegorico, Ecclesiam sub lege noua constitutam: in morali animam Christianam: in anagogico verò, Ecclesiam Triumphantem significat: quas omnes huiusce nominis significationes desumpsit ex Diuo Hieronymo super Ezechielenu capite decimo sexto in principio.

Sensus literalis, seu historicus scripturae quid, spiritualis tropologicus, seu mysticus quid.

Secunda conclusio.

Sensus scripturae spiritualis triplex, Allegoricus, moralis seu tropologicus, & anagogicus.

Sensus scripturae quadruplex.

Texta

Tertia con- clusio. Scriptura sacra sub eisdem verbis habet plures sensus literales. Probatur, quia cum autor Scripturae sacrae sit Deus qui omnia suo intellectu comprehendit, poterit eisdem verbis intendere plures sensus, quos talis verborum contextus recte permittit. Confirmatur autoritate Augustini 12. Confessionum.

Tertia conclusio. Non est absurdum, quod Scriptura sacra sub eisdem verbis habeat plures sensus literales. Probatur, quia cum autor Scripturae sacrae sit Deus qui omnia suo intellectu comprehendit, poterit eisdem verbis intendere plures sensus, quos talis verborum contextus recte permittit. Confirmatur autoritate Augustini 12. Confessionum.

DISPUTATIO II.

De sensu literalis tam in propria, quam in translata significatione vocum.

Sensus literalis quid est, quomodo sapientia metaphisica.

Conclusiones Diui Thomae amplius explicanda videntur. Atque ut à sensu literalis, qui ordine primus est & aliorum fundamentum, incipiamus, sciendum est, non posse aptius explicari, quam si dicamus, esse eum, quem Spiritus Sanctus ex significatione ipsa vocum, aut Scripturarum, significare intendit. Cum verò in Scripturis sanctis (ut & in profanis, atque in communi usu loquendi contingere solet) voces interdum sumuntur in significatione propria: interdum in translata & impropria: quando proprie accipiuntur, sensus literalis est, quem in propria significatione efficiunt: quando verò in translata sumuntur, sensus literalis erit, non quem in significatione propria, sed quem in translata efficiunt. Augustinus lib. 3. de Doctrina Christiana capite quinto, & sexto, ait, ad illud quod secundo ad Corinthios capite tertio, dicitur, *littera occidit*, pertinere, si vel quae in translata significatione passim à Prophetis, atque in veteri testamento dicta sunt, quasi in significatione propria dicta essent, intelligantur: vel si in iis, quae in veteri lege, ut essent velut umbra & typus futurorum, ad tempus instituta & praecipua sunt, litterae dumtaxat insistenti, solus sensus literalis quaeratur, neque inde transire velimus ad spirituales sensum & intelligentiam eorum, quae praeteritis illis signis adumbrata, atque in lege gratiae impleta fuerunt. Atque in utroque misere obsecari Iudaei turpiter errant: *Et hoc est velamen*, quod Paulus loco citato subiungit, *et hodie in diem postquam esse super cor eorum in lectione veteris testamenti: quod auferendum esse ait, à cordibus eorum, cum ad Dominum fuerint conversi.*

Metaphora quid.

In metaphora quibus scriptura est usitata, quomodo literalis.

Metaphora, ut Augustinus libro contra mendacium capite decimo, affirmat, & Rethores communiter definiunt, est: *De re propria ad rem non propriam verbi alicuius usurpata translatio.* In metaphora ergo, quibus Scriptura sacra referta est, sensus literalis non est, quem voces in significatione propria significant: sic enim falsus diceretur, quod impium esset asserere: sed is, quem voces translatae propter rerum similitudinem significant. Quando igitur Christus Ioannis capite decimo quinto, ait, *se esse vitem, patrem agricolam, discipulos ac alios fideles palmites*, sensus verborum non est petendus ex propria significatione eorum, sed ex similitudine rerum significatarum, vitis, agricolae, palmitum, &c. Ad imitationem namque vitis, ac palmitum, qui cum vite coherent, Christus Dominus tamdiu ex meritis suis vim crescendi & fructificandi fidelibus communicat, quandiu cum eo coniuncti per fidem, spem & charitatem permanent: praeterque, ad modum agricolae, curam habet purgandi fideles, qui fructificant & cresunt, ut fructus plus afferant, atque etiam amputandi inuiles & infructuosos. Quando etiam Matthaei, cap. 19, ait, *esse emmucbos, qui se ipsos castrant*

Arum propter regnum caelorum, &c. Non est sensus de castratione propria, quae absque alia legitima causa omnino illicita foret sub poena exclusionis à regno caelesti, sed de castratione metaphorica per votum castitatis effecta, quo impotentes redduntur ad usum matrimonij, instar eorum, qui verè castrantur: vnde priores distinguit Christus Dominus eo loco ab istis posterioribus, qui tales sunt ab hominibus. Similiter quando Christus Matthaei cap. 18. iubet, *ut se oculus tuus scandalizat te, eruas eum*, &c. sensus non est, quem verba accepta in significatione propria efficiunt: id enim peccatum esset lethale, sed metaphorice accipienda sunt: quare si metaphorice sit in verbo *oculus*, hic erit sensus ut si res perinde coniuncta atque dilecta, ac proprius oculus, scandalizat nos, eruamus eam, & à nobis abiciamus: si verò sit solum in verbis, *erue & proice*, sensus erit, ut quo ad usum rerum, ex quibus scandalum patimur, habeamus nos instar eius, qui suum oculum eruit, & à se abiecit. Eodem modo in parabolis, in quibus non fit comparatio, sensus literalis non est, & significatione propria eliciendus, sed ex translata, quem vel postea explicat Scriptura, vel fidelibus explicandum relinquit, ut in illa Matthaei cap. 13. *exiit, qui seminavit seminare semen suum*, sensus literalis non est, quem verba in sua propria significatione sumpta significant, sed is, quem postea Christus explicavit discipulis. Idem dicendum est de parabola, quam Nathan Propheta 2. Regum cap. 12. proposuit Dauidi.

Notandum tamen est, multum interesse inter similitudinem & metaphoram: in metaphora enim transferuntur voces à sua propria significatione ad significandum aliquid aliud, propter similitudinem, quam habet cum rebus, quas voces proprie significant: in similitudine verò nulla est translatio vocum, sed voces in sua propria significatione accipiuntur: quod fit ut sensus literalis similitudinis pura sit, quem voces proprie significant. Vnde cum dicitur Apocalypsis, cap. 5. *vici leo de tribu Iuda*, &c. quia est metaphoricè dictum, eò quod vox, *leo*, transfertur ad significandum Christum, qui similis est leoni secundum fortitudinem, sensus literalis non est, quem voces habent in sua propria significatione, sed in translata & metaphorica. In hac verò 1. Petri 5. *Sobrii estote & vigilate, quia adversarius vester diabolus, tanquam leo rugiens circuit*, &c. quia est pura similitudo, in eaque nomine leonis non significatur diabolus, sed leoni comparatur, sensus literalis accipitur secundum propriam verborum significationem.

Literalis sensus in similitudinibus scripturae quis.

E Ex quibus colligo, in parabolis, in quibus in Scriptura sacra regnum caelorum alicui rei comparatur, ut *homini qui seminavit bonum semen, homini Regi, grano sinapis, fermento*, &c. sensum literalem esse, quem voces sua propria significatione reddunt: quia, quod Scriptura divina eisdem locis affirmat, est, regnum caelorum huic, vel illi rei esse simile: quod verisimile est, acceptis vocibus in sua propria significatione: neque requiritur, quod illud, cui simile dicitur, ita futurum sit, vel fuerit ad quando, ut similitudo habet: quia Scriptura regnum caelorum simile solum esse ipsi rei, non verò rem esse futuram, aut fuisse, asserit.

F Dubium est circa visiones Prophetarum, quas Scriptura in libris Prophetarum, atque Apocalypsi narrat quis sit sensus literalis illorum locorum. Cum enim Prophetae re vera visiones illas animo perciperint, quibus Deus in spiritu prophetico eis res alias ostendebat, nempe bella futura, persecutiones Ecclesiae, &c. Et Scriptura in significatione propria

In visionibus prophetarum literalis sensus quis.